

Cercetarea arheologică preventivă de la Socu Bărbătești

Dr. Gheorghe Calotoiu
Dr. Dumitru Hortopan
muzeulgorjului@gmail.com

Situl arheologic de la Socu-Bărbătești se află amplasat pe DN 67 B (DJ 675) Târgu-Cărbunești-Filiași, la 1,5 km Nord de satul Socu (comuna Bărbătești, județul Gorj) în punctul „Cioaca Boia”, la 100 m vest de râul Gilort.

Așezarea și cetatea dacică de la Socu-Bărbătești a fost cercetată de-a lungul anilor de Petre Gherghe, de la Universitatea Craiova și Gheorghe Calotoiu, de la Muzeul Județean Gorj.

Aceasta se încadrează cronologic în secolele I a.Chr.–I p.Chr.

Cercetarea arheologică din așezarea și cetatea dacică a fost efectuată în perioada 25 august – 18 septembrie 2008.

În anii 2006 și 2008, au fost executate lucrări pentru instalarea unor conducte de gaze naturale la sonda Grupului I Socu. Conducta traversează la 50-80 m est situl arheologic de la Socu-Bărbătești.

Canalul unde a fost instalată conducta de aducțiune a gazelor are o lungime de 240 m și o lățime de 0,60 m și este poziționat paralel cu râul Gilort.

Traseul conductei a fost propus de arheologii de la Muzeul Județean Gorj, astfel ca așezarea dacică să nu fie afectată. Traiectul conductei traversează un teren frământat, datorită eroziunilor Gilortului și alunecărilor de teren.

În anul 2006, aceeași firmă a efectuat o secțiune unde a fost pusă o altă conductă la 1 m nord de actuala secțiune. Șanțul a fost săpat manual.

Secțiunea unde a fost amplasată noua conductă are o lungime de 240 m, o lățime de 0,60 m și o adâncime de 1,40-1,50 m, fiind paralelă cu râul Gilort.

Pe lungimea secțiunii practicate manual de muncitorii de la aceeași firmă, s-a descoperit, în carourile 142-150 m, un complex arheologic (Cpl 1), unde s-au găsit fragmente ceramice la -0,30 – 0,75 m adâncime, precum și urmele de la o locuință dacică. În partea de nord a secțiunii, între carourile 202–208, s-a reperat un alt complex arheologic (Cpl 1) la -0,80 -1,10 m adâncime unde au fost descoperite bucăți de chirpici, fragmente ceramice, o fusaiolă, un mâner de caserolă și un pinten de fier fragmentar.

La 15 m sud de primul complex arheologic și la adâncimea de -0,55 m a fost descoperită partea superioară de la o râșniță dacică, alături de fragmente ceramice de la un vas mare de provizii care prezenta pe interior urme de arsură secundară.

Ceramica descoperită în cele două complexe arheologice intersectate de traiecul conductei se împarte în trei categorii: fină, semifină și grosieră.

Pe suprafața cercetată au fost surprinse două complexe de locuire. Pe baza materialului arheologic descoperit se pot atribui epocii Latene târziu, mai exact secolul I a. Chr.- I p.Chr.

Primul complex arheologic – Cpl 1, are o lungime de 3,50 m și lățimea este cuprinsă între -0,30 -0,65 m și se compune din umplutură de culoare negricioasă, bucăți mari de chirpici, cărbune, cenușă și multe fragmente ceramice.

Majoritatea fragmentelor ceramice descoperite sunt lucrate la mână, din pastă grosieră ce cuprinde ca degresant nisipul granulos și pietricele.

La -0,60 m adâncime a fost descoperit un vas fragmentar de tip borcan cu buza evazată, tăiată drept, din pastă zgrunțuroasă, având pe diametrul maxim ca ornament motivul șnuruit organic, fundul drept, iar sub buză alveole mici, dispuse circular. Fragmentele ceramice prezintă pe interior și pe exterior urme de arsură secundară. În umplutură s-au descoperit pereți de vas din pastă zgrunțuroasă cu fundul drept, de culoare castanie, fragmente de castroane cu buza evazată, lată, cu marginea rotundă, de culoare neagră, din pastă semifină, fragmente de castron din pastă cenușie, cu buza evazată, lucrate la roată. Tot în Cpl 1, la - 0,55 m adâncime, au fost descoperite fragmente de la o fructieră din pastă cenușie fină, cu urme de slip cenușiu lucrată la roată, un fragment de castron cu fundul circular, din pastă fină, de culoare cenușie, un fragment de vas de mici dimensiuni, din pastă cenușie fină cu buza evazată și marginea rotundă. În același complex arheologic (Cpl 1), au fost sesizate fragmente ceramice reprezentând pereți de vase lucrate din pastă grosieră având ca ornament butonul în șa, în cruce sau simplu. În același complex arheologic, la -0,60 m, a fost descoperit un fragment din partea superioară a unui vas bitronconic din pastă semifină, lucrat la roată, cu buza evazată, marginea dreaptă de culoare castanie.

La -0,65 m, a fost descoperit un vas de provizii cu buza evazată, marginea dreaptă, iar pe diametrul maxim prezenta un brâu alveolar, cu fundul drept. Acest vas fragmentar avea în interior și exterior puternice urme de arsură secundară. În același complex arheologic a fost descoperită partea inferioară a unui vas de tip borcan, din pastă grosieră de culoare castanie, cu fundul drept. Lângă aceste vase, la -0,70 m, a fost descoperit un chiup fragmentar din pastă semifină de culoare roșie cu fundul de forma unui postament circular, la 0,55 m au fost descoperite un perete și o buză de fructieră de culoare cenușie, lucrată la roată și un fragment ceramic sub forma unui fund inelar de vas din pastă cenușie fină.

În depunerea arheologică din Cpl 1, între -0,55 – 0,68 m, au mai fost găsite un perete de vas cu buza dreaptă din pastă semifină de culoare cenușie, cu un brâu șnuruit pe pântec, care se leagă de butoni în șa, baze de vase inelare sau sub formă de postament, din pastă grosieră sau fină, fragmente de fructiere lucrate la roată – buze, pereți sau suporturi – de culoare cenușie din pastă fină. Pe câteva buze evazate de vase sunt imprimate alveole ca ornamente. Mare parte din materialul ceramic este lucrat cu mâna din pastă grosieră și în puține cazuri sunt lucrate forme ceramice din pastă fină sau semifină la roată.

Pe traiectul conductei, între carourile 202-208 m, la -0,80–1,10 m adâncime, a fost descoperită o lentilă de umplutură ce are o lungime de 1,70 m și o lățime de 0,30–0,35 m, care cuprinde bucăți de lipitură (chirpici), cenușă, cărbuni și fragmente ceramice de la mai multe vase. Astfel, la -0,95 m adâncime, a fost găsit un vas borcan fragmentar lucrat din pastă grosieră cu buza dreaptă, având sub ea un motiv de formă alveolară, iar sub acesta, un

motiv sub formă de șnur. Pe fragmentele ceramice sunt urme de arsură secundară pe interior și exterior.

În Cpl 2 a mai fost descoperit un fragment de vas de culoare castanie, din pastă grosieră, cu buza ușor evazată și marginea crestată, iar sub aceasta, mai multe incizii paralele, dispuse orizontal.

Materialul ceramic din același complex arheologic mai constă în fragmente ceramice provenind de la vase lucrate cu mâna și, mai rar, la roată. La -0,95 m adâncime, s-a descoperit un fragment de la o toartă de culoare cenușie, un perete de vas cu buton, din pastă semifină de culoare castanie, un perete de vas cu buza ușor evazată, un fund de vas tăiat drept din pastă grosieră cu urme de arsură secundară, un fragment ceramic cu buton în formă de șa, un fragment ceramic cu buza evazată de culoare cenușie lucrat la roată.

În același complex arheologic, la adâncimea de -0,85 m, a fost descoperit un capac din pastă grosieră, cu urme de arsură secundară, a mai fost găsit un vas bitronconic, fragmentar cu buza evazată, marginea rotundă, cu incizii oblice pe pântec.

Au mai fost descoperite fragmente din pereții unui vas de culoare cărămizie în exterior și culoare neagră în interior, cu incizii paralele orizontale ca ornamente.

Au mai fost descoperite, de asemenea, două funduri de vase, la -1,05 m adâncime, cu pereții din pastă grosieră, sub formă de borcan. Pe unul din ele se păstrează impresiunile digitale ale olarului, pe interiorul vasului.

În depunerea arheologică din Cpl 2, la -0,95 m, a mai fost descoperit un mâner de caserolă romană, o fusaiolă bitronconică și un pinten de fier fragmentar.

În cele două depuneri din complexele Cpl 1 și Cpl 2, se păstrează bucăți de lipitură, cu amprente materialului lemnos și împletitura de nulele.

În Cpl 1 și Cpl 2, au apărut mai multe forme ceramice lucrate de mână și la roata olarului și s-au observat diferite tipuri de vase: cupe și picioare de fructieră lucrate la roată din pastă cenușie, pereți și buze de la vase lucrate cu mâna, din pastă grosieră, pereți și funduri de vase lucrate cu mâna, funduri de vase inelare din pastă, lucrate la roată.

Caracteristicile materialului arheologic descoperit – categorii de pastă și forme ceramice datează așezarea de la Socu-Bărbățești, în secolul I a.Chr - secolul I p.Chr.

Analogii cu descoperirile arheologice de la Socu-Bărbățești se găsesc în așezările Latene târziu, atribuit culturii geto-dacice clasice, special la Ocnița¹, Polovragi², Popești³, Vlădiceasca⁴, Cozia⁵, Răcățau, Tilișca⁶ și altele.

La Socu-Bărbățești a fost descoperită o toartă de caserolă din bronz cu cercul în relief, crestată. Asemănări cu această descoperire întâlnim în Dacia

¹ D. Berciu, *Buridava Dacică*, București, 1981.

² Fl. Marinescu, *Cetatea dacică de la Polovragi*, SMMIM, 1978, p.236; Gh. Calotoiu, *Așezări traco-geto-dacice în Bazinul mijlociu al Jiului*, 2007, p. 98.

³ R. Vulpe, *Așezări getice din Muntenia*, București, 1966, p. 32.

⁴ G. Trohani, *Săpăturile din așezarea geto-dacă de la Vlădiceasca*, CA, 2, 1976, p. 87.

⁵ N. Gostar, *Cetăți dacice din Moldova*, București, 1969, p. 21.

⁶ N. Lupu, Tilișca, *Așezările arheologice de la Cătănaș*, București, 1989, p. 53.

meridională, la Ocnița⁷, Ulmeni – județul Călărași⁸, care aparține tipului Eggers 144, fiind încadrate cronologic în secolul I p.Chr.

Pinteni sunt cunoscuți în Dacia, cu deschiderea, la capete, circulară. Pinteni s-au semnalat în așezările și fortificațiile de la Bâta Doamnei⁹, Costești, Craiova¹⁰, Grădiștea Muncelului, Poiana, Popești¹¹, Sighișoara, Tilișca¹².

În urma cercetărilor arheologice desfășurate în perioada 25 august – 18 septembrie 2008, în așezarea geto-dacică de la Socu-Bărbătești, considerăm că s-a realizat eliberarea terenului de sarcină arheologică.

Abstract

The archaeological research from Socu Bărbătești, a geto-dacic settlement was determined by the digging of a gas pipe. It showed two archaeological places. The historical period of time was the dacic period. Here, it had been discovered a jar like vessel, fragments of a fruit bowl, banded birches, a handle of a vessel, a dagger and the upper part of a hand mill.

The geto-dacic settlement from Socu Bărbătești dates back from the 1st century B.C.

⁷ D. Berciu, *Buridava Dacică*, București, 1981, p. 41, pl. 3/3, pl. 21/9.

⁸ Gh. Bichir, *Les sarmates aux Bas-Danube*, Dacia XXI, 1977, pp.167-198; R. Harhoiu, *Tezaurul de la Buzău-1941*, SCIVA, 1, 1993, p.41-52; C. Augustus-Bărbulescu, Vase din bronz de proveniență romană, descoperite în spațiul Daciei meridionale, în *Drobeta XVII/2007*, pp.75-88.

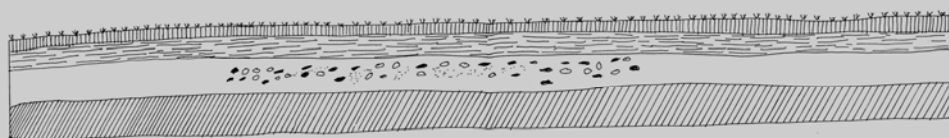
⁹ N. Gostar, *op. cit.*, p.21, fig. 11.

¹⁰ D. Berciu, Al. Popa, în *Sesiunea de comunicări a muzeelor de istorie*, 1964, II, 1970, p.268, fig.12/1,4.

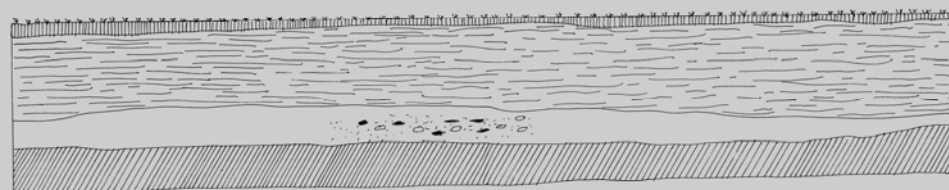
¹¹ R. Vulpe, *op.cit.*, p. 36.

¹² N. Lupu, *op.cit.*, p. 20.

SOCU - BĂRBĂTEȘTI, CIQACA BOIA' 2008
sc.1 / 20

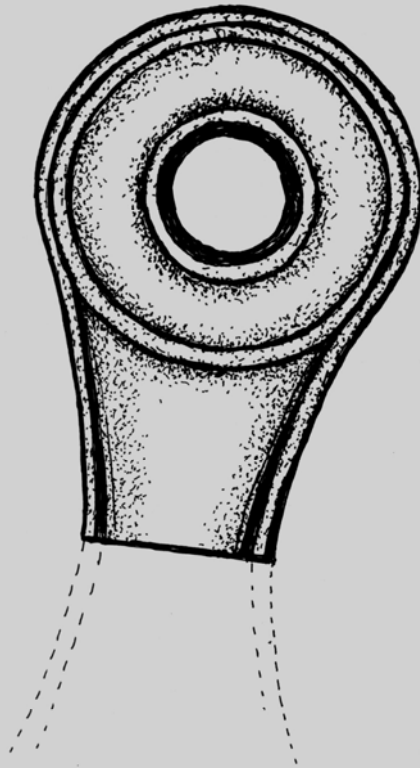
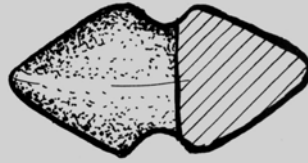
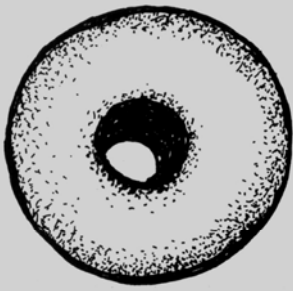

- PROFIL PERETE VESTIC -

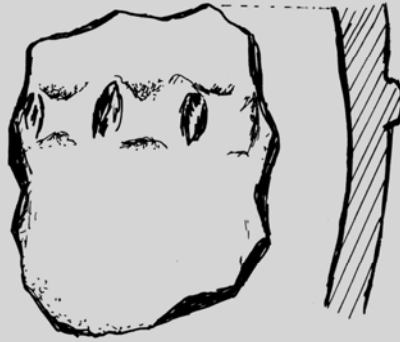
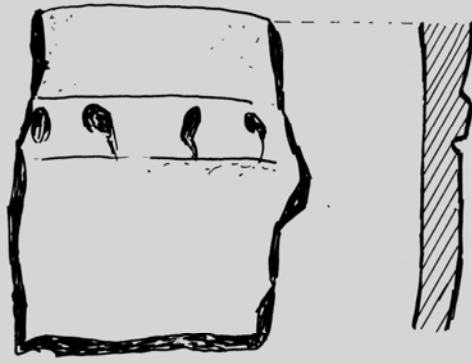

LEGENDA

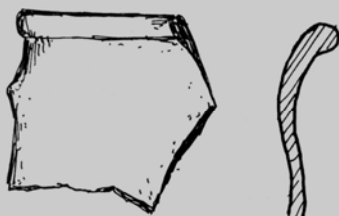
- SOL VEGETAL
- SOL BRUN GĂLBUI
- LENTILE DE CULOARE NEAGRĂ CENUSIE CU CHIRPIC CĂRBUNE ȘI FRAGMENTE CERAMICE
- FRAGMENTE CHIRPIC ȘI CERAMICĂ
- SOL GALBEN STERIL

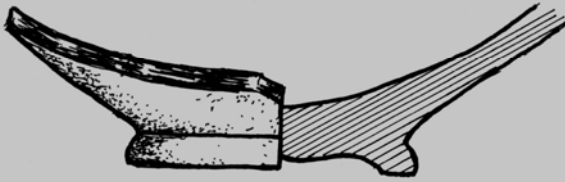
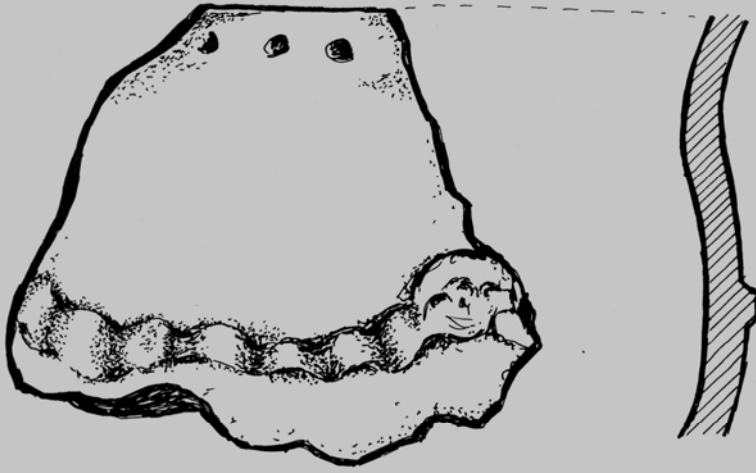
OBIECTE DESCOPERITE LA "SOCU BĂRBĂTESŢI" - CAMPANIA 2008 -
SC. 1/1

FRAGMENTE CERAMICE DESCOPERITE LA SOCU BĂRBĂTEȘTI 2008
SC.1/1

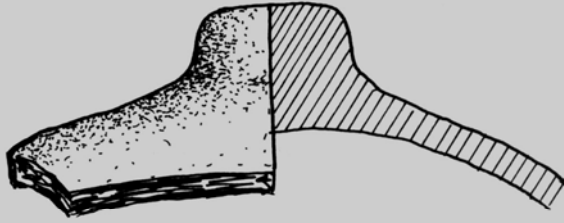
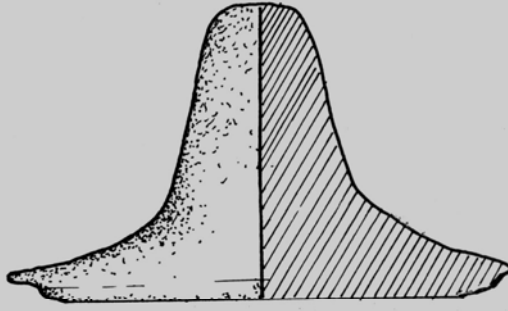

FRAGMENTE CERAMICE "SOCU BĂRBĂTEȘTI" 2008 -
SC. 1/1

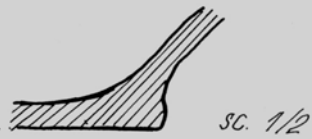
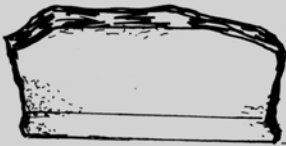
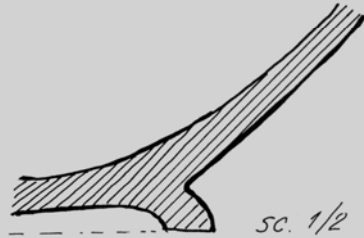
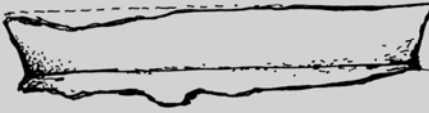
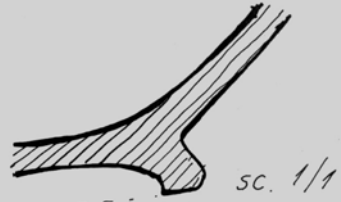

FRAGMENTE CERAMICE DESCOPERITE LA SOCU BARBĂTEȘTI

SC. 1/1

FRAGMENTE CERAMICE CAPACE DESCOPERITE LA
SOCU BĂRBĂTEȘTI 2008 - SC. 1/1

F R A G M E N T E C E R A M I C E D E S C O P E R I T E L A „ S O C U B Ă R B Ă T E Ș T I ”

